

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Développement phonético-phonologique en fulfulde et bambara d'enfants monolingues et bilingues : étude du babillage et des premiers mots

Cissé, I.A.H.

Citation

Cissé, I. A. H. (2014, September 18). *Développement phonético-phonologique en fulfulde et bambara d'enfants monolingues et bilingues : étude du babillage et des premiers mots*. LOT dissertation series. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/28737>

Version: Corrected Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/28737>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/28737> holds various files of this Leiden University dissertation

Author: Cissé, Ibrahima Abdoul Hayou

Title: Développement phonético-phonologique en fulfulde et bambara d'enfants monolingues et bilingues : étude du babillage et des premiers mots

Issue Date: 2014-09-18

Samenvatting

Deze beschrijvende en analytische studie is gebaseerd op twee corpora van audiovisuele data van het gebrabbel ('babbling') en de eerste woordjes van ééntalige en meertalige kinderen, verzameld in Mali over een periode van bijna een jaar. De studie betreft een fundamentele discussie over de ontwikkeling en verwerving van taal, zoals de kwestie van de aanwezigheid of afwezigheid van bewijs van vroege specialisatie bij kinderen in het brabbellende stadium, de continuïteit tussen het brabbelen en de eerste woordjes, en de opkomst en ontwikkeling van fonologie bij kinderen.

De bevindingen wijzen erop dat er verschillen tussen de ontwikkeling van klinker-achtige en medeklinker-achtige geluiden in de brabbellende gegevens zijn. Voor klinker-achtige geluiden is er geen bewijs van vroege specialisatie: alle kinderen tonen een sterke neiging om klinker-achtige geluiden te produceren die gelegen zijn in het lagere linker kwadrant van de klinker ruimte. Dit resultaat wordt geïnterpreteerd als een universele patroon in taalontwikkeling. Nog in het brabbellende stadium produceren kinderen meestal plosieve (labiale of coronale) medeklinker-achtige geluiden. Deze tendens, die waarschijnlijk toegeschreven moet worden aan universele aspecten van taalontwikkeling, coëxisteert met bewijs van vroege specialisatie. Inderdaad, een analyse van de plaats en manier van articulatie van medeklinker-achtige geluiden waarvan de fonologische status verschillen tussen het Fulfulde en het Bambara, levert verschillende patronen op. Deze zijn geïdentificeerd en gekwantificeerd. In het Fulfulde zijn implosieven en prenasals fonologisch en zeer productief. In het Bambara daarentegen zijn geen implosieven waargenomen en prenasalen zijn tot een paar lexemen beperkt. Het lijkt erop dat de productie van implosieven typisch is voor kinderen die blootgesteld zijn aan het Fulfulde. Geprenasaliseerde medeklinker-achtige geluiden zijn ze geattesteerd in eentalige Fulfulde kinderen, eentalige Bambara kinderen en meertalige kinderen blootgesteld aan ten minste de twee talen. Dus, vroege specialisatie van geprenasaliseerde producties zijn niet gevonden in het gebrabbel van deze kinderen, in tegenstelling tot implosieve. De hypothese van een gebrek aan controle van de coördinatie tussen het velum en andere articulators kan worden voorgesteld om de aanwezigheid van deze prenasalen in het kindergebrabbel te verklaren. Vanuit een ontwikkelingsperspectief lijkt het dat plosieve medeklinker-achtige producties voorafgaan aan nasale medeklinker-achtige producties, dat mondelinge stemhebbende plosieven voorafgaan aan stemloze, dat stemloze fricatieven voorafgaan aan stemhebbende, terwijl niet in alle kinderen geprenasaliseerde en implosieve producties de laatste geluiden zijn die verschijnen. Wat betreft protosyllables is CV de meest voorkomende in babygebrabbel. CVC vormen zijn geattesteerd in de producties van alle kinderen (zowel in onset als in finale positie van klankreeksen), zelfs in de producties van kinderen blootgesteld aan het Bambara, een taal waarin er geen gesloten CVC lettergrepen zijn. De aard en de frequentie van syllabische structuren van de doeltalen lijkt de output van de kinderen

in dit stadium niet te beïnvloeden. De analyse van de patronen van medeklinker-klinker combinaties in protosyllables toont een oververtegenwoordiging van labiale + centrale combinaties en gevallen van coronale + anterior combinaties in de producties van zowel eentalige als meertalige kinderen. Er is geen verandering geconstateerd in de verhoudingen van deze combinaties op basis van leeftijd. Het ontbreken van een ontwikkelingstrend kan worden verklaard door het feit dat de voorspelde combinaties zijn geattesteerd in de lexica van het Fulfulde en het Bambara.

In de fase van de eerste woorden zijn de centrale, open klinkers de meest voorkomende klinkers in zelfstandige naamwoorden geproduceerd door de kinderen in deze studie. De opkomst van nasaliteit en klinker verlenging beginnen, in het algemeen, met de open centrale klinker en verspreiding naar [i] en [u]. De medeklinkerrepertoires van de kinderen worden gedomineerd door anteriore medeklinkers (labialen en/of coronalen) en plosieven. In het algemeen, worden stemhebbende mondelinge plosieve medeklinkers geproduceerd voor de stemlozen. De invloed van de doeltalen op de producties van de kinderen kan een verklaring zijn voor dit feit, daar orale, stemhebbende plosieven vaker voorkomen dan stemloze, orale plosieven in de lexica van het Bambara en het Fulfulde. Een andere verklaring zou een gebrek aan controle van het strottenhoofd kunnen zijn: de sequenties worden volledig stemhebbend geproduceerd, zonder onderbreking van laryngale trillingen. Het moet ook worden opgemerkt dat de stemloze fricatieven worden geproduceerd voor de stemhebbende (de laatste zijn moeilijker te produceren dan de eerste). Consonantale nasaliteit gaat vooraf aan vocale nasaliteit. Implosieven en fricatieven (hoewel geproduceerd in het brabbelende stadium) en de alveolaire trill blijven instabiel en gevoelig voor substitutie in de producties van kinderen tot de leeftijd van 3 jaar. Medeklinkers die later ontstaan in de producties van Bambara en Fulfulde kinderen en die onstabiel blijven tot de leeftijd van ongeveer 3 jaar zijn dezelfde als die, die later worden verworven en die vanuit een articulatorisch oogpunt onstabiel blijven in het algemeen in kinderentaalverwerving. Analyse van fonetische approximaties bevestigt dat verwerving van controle over stembanden, het velum en hoeveelheid doordat tot de leeftijd van 3 in kinderen blootgesteld aan het Fulfulde en het Bambara.

Disyllabische zelfstandige naamwoorden domineren in de producties van alle kinderen in alle ontwikkelingsstadia, terwijl lexemen met drie lettergrepen in het Bambara en het Fulfulde het meest frequent zijn. De frequentie van lexicale eenheden syllabische structuren zoals waargenomen in het lexicon van de taal van de omgeving heeft dus geen invloed op de structuur van zelfstandige naamwoorden geproduceerd door de kinderen.

Verscheidene observaties gebaseerd op fonetische eenheden, gekwantificeerd als deel van deze studie, onderschrijven het bestaan van een continuïteit tussen babygebrabbel en de eerste woorden van kinderen: de afwisseling medeklinker-klinker en de meest voorkomende plaatsen en manieren van articulatie in

babygebrabbel zijn ook het meest frequent in de fase van de eerste woordjes. De medeklinker-achtige geluiden die minder vaak worden aangetroffen in babygebrabbel (fricatieven, trilklanken, en palatalen) zijn degenen die het minst frequent zijn en het meest kwetsbaar voor truncatie en substitutie in de eerste woorden. De studie van fonologische ontwikkeling in het Ffulfulde en het Bambara toont aan dat universele aspecten (met name gerelateerd aan biomechanische en aërodynamische beperkingen) en indices van specialisatie naast elkaar bestaan, zelfs in het stadium van de eerste woorden.

Deze studie beschrijft ook de meertaligheid zoals die voorkomt in de families van sommige kinderen in Douentza, een stad op het kruispunt van etnisch-taalkundige uitwisselingen in centraal Mali. Het laat zien dat met name kinderen die in Douentza wonen, opgroeien in een omgeving die gekenmerkt wordt door sterke en dynamische taaldiversiteit. Meertaligheid is een dagelijkse realiteit. Meertalige kinderen (in de leeftijd van 6 tot 12 maanden) die deelnamen aan deze studie zijn vergelijkbaar met ééntalige Ffulfulde en Bambara kinderen van dezelfde leeftijd in het brabbelende stadium. Echter, in de fase van de eerste woorden, verschilt het tweetalige kind van eentalige kinderen van dezelfde leeftijd. Het repertoire aan klanken van dat tweetalige kind is breder dan die van de eentaligen en is niet nog volledig afgestemd op de klankeenheden van het Ffulfulde en het Bambara.

Dit proefschrift laat zien dat de taalontwikkeling van het Ffulfulde en het Bambara enerzijds vergelijkbaar is met de taalontwikkeling van andere talen in de wereld, en anderzijds wordt beïnvloed door de fonetische en fonologische kenmerken van de omgevingstalen, met inbegrip van phonotax. Het toont ook de rijkdom van de taalsituatie in Afrika, een continent dat gekenmerkt wordt door een hoge taaldiversiteit en een wijdverspreide meertaligheid, dat klaarligt om te worden onderzocht vanuit een ontwikkelingsperspectief om ons begrip van de opkomst en ontwikkeling van kindertaal te vergroten.

